

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

VUXENUTBILDNINGSAVDELNINGEN

DNR 10-431/7791

2010-11-24

HANDLÄGGARE:
EVA HELLSTRAND
ELISABETH RYDE

Kvalitetsredovisning för kommunal vuxenutbildning och sÄrvux i Stockholms stad

LÄSÅRET 2009/2010

Box 22049 104 22 Stockholm Besöksadress Hantverkargatan 2F

Telefon 08-508 33 000. Fax 08-508 33 983

Innehållsförteckning

1	GRANSKNING AV VUXENUTBILDNINGEN	3
1.1	Underlag till redovisningen	4
2	FÖRUTSÄTTNINGAR & FAKTA	5
2.1	Vem är vår kund?	5
2.2	Fyra huvudområden i verksamheten	6
2.3	Tjugoen utbildningsanordnare	7
2.4	Oförändrat "söktryck"	10
2.5	Antalet studerande ökar och de läser mer	10
2.6	Lärarbehörigheten varierar stort	11
3	MÅL – RESULTAT – ANALYS	13
3.1	Kunskaper & Bedömning och betyg	13
3.2	Normer och värden	25
3.3	Ansvar och inflytande	26
3.4	Utbildningsval – arbete och samhällsliv	30
3.5	Särvux	31
4	LEDNING OCH STYRNING	33
5	SAMLAD ANALYS OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG	36

För att få in ett "utifrån-perspektiv" är denna kvalitetsredovisning skriven av Christer Månsson från Strategihuset AB, på uppdrag av Utbildningsförvaltningens avdelning för Vuxenutbildning. Redovisningen är framtagen med underlag från förvaltningen och i nära samarbete med Elisabeth Ryde och Eva Hellstrand på förvaltningen.

1 Granskning av vuxenutbildningen

Denna kvalitetsredovisning avser Stockholm stads verksamhet för vuxenutbildning.

Ansvarig för verksamheten är Utbildningsförvaltningens avdelning för Vuxenutbildning, i fortsättningen förkortad förvaltningen. Verksamheten bedrivs till största delen av externt upphandlade utbildningsanordnare och till en mindre del genom egen verksamhet.

Granskningen ska visa på förvaltningens förmåga

- ”..att tillhandahålla en efterfrågestyrd vuxenutbildning av god kvalitet för stadens medborgare. Detta oavsett om utbildningen drivs i egen eller externt upphandlad regi.

Avdelningen ska ge ett professionellt och aktivt stöd till avdelningens olika samarbetspartners och tillsammans med dessa möjliggöra politikernas och förvaltningsledningens uttalade intentioner inom vuxenutbildningens verksamhetsområde.”¹

- Att klara måluppfyllelsen i förhållande till de nationella styrdokumentet och stadens egna måldokument

Kvalitetsredovisningen ska därför belysa

- Om medborgarna har fått en god kvalitet på vuxenutbildningen genom en samlad bild och analys av de resultat som åstadkommit.
- Om förvaltningen har lyckats i sin roll som ledningsorganisation
- Om vuxenutbildningen i Stockholm når upp till de mål som ställs.

Stockholms stads mål för vuxenutbildningen, inklusive Lärvox, utgår från de nationella målen, stadens budget, skolplan samt utbildningsnämndens mål som återfinns i verksamhetsplanen för 2010. Målen finns därutöver nedbrutna och reglerade i de avtal förvaltningen tecknar med de externt upphandlade utbildningsanordnarna.

De kommunala anordnarna verkar under lika förutsättningar som de externa och regleras i en skriftlig överenskommelse med förvaltningen.

¹ Verksamhetsplanen för Förvaltningen 2010, sid 1

1.1 Underlag till redovisningen

Denna samlade skolformsvisa redovisning bygger på erfarenheter och kunskaper som förvaltningen tillägnat sig genom den regelbundna uppföljningen och den tillsyn som utövas av myndighetsutövande rektor vid avdelningen, samt:

- Enheternas kvalitetsredovisningar
- Tre genomförda enkätundersökningar,
 - Studerandeundersökning (VSU)²
 - Brukarundersökning 2010 kommunal vuxenutbildning³
 - Utvärdering av Vuxenutbildningsavdelningens kvalitet⁴
- Inspektionsrapporter
- Uppföljning av Yrkesvux
- Statistiska bearbetningar och andra sammanställningar gjorda på förvaltningen eller på uppdrag av förvaltningen

1.1.1 VSU – Studerandeundersökning följer upp nöjdheten

Två gånger om året genomförs enkätundersökningar av typen ”Nöjd-kundundersökning” riktad till de studerande. Enkäten består av påståenden där den svarande bedömer hur pass väl påståendet överensstämmer med hans/hennes uppfattning. Områden som bedöms är t.ex:

- Lärarnas pedagogiska förmåga
- Möjligheten för den studerande att redovisa sina kunskaper
- Möjlighet till extra stöd
- Frågor kring arbetsmiljön med undervisningslokaler datorutrustning

I enkäten får den studerande också besvara om han/hon

- Läser på distans
- Om det har upprättats en individuell studieplan för studierna

1.1.2 En brukarundersökning har gjorts i år

Brukarundersökningen görs vart annat år på uppdrag av Stadsledningskontoret och har genomförts under våren 2010. Även denna är av typen ”nöjd-kundundersökning” och mäter brukarnas uppfattning om verksamheten.

Rapporterna enligt ovan kan hämtas på

<http://www.stockholm.se/ForskolaSkola/Vuxenutbildning/>

1.1.3 Inspektionsrapporter

8 anordnare har inspekterats av stadens egna inspektörer och rapporterna ingår i underlagen för kvalitetsredovisningen.

² Genomförd av Markör Marknad och kommunikation, våren 2010 samt i egen regi ht 2009

³ Genomförd av TNS SIFO med mätningar i v 6 2010

⁴ Enkät där förvaltningen frågar anordnarna om hur de uppfattar olika rutiner

2 Förutsättningar & Fakta

2.1 Vem är vår kund?

Vuxenutbildningen är till för vuxna medborgare i Stockholms stad, och våra studerande representerar alla delar av mångfalden i Stockholm. I dialogen med anordnarna och i de inkomna kvalitetsredovisningarna framkommer denna mångfald tydligt. Det finns inte en typisk deltagare utan möjligen kan man se några vanliga "schabloner" för våra deltagare. Dessa förenklade bilder kan bidra till att se några huvudgrupper av deltagare, samt stödja förståelsen av komplexiteten i verksamheten, som vänder sig till en så bred målgrupp.

Adam har ett diffust mål med sina studier. Han är lågutbildad och svenskan är inte den bästa. Motivationen för studierna är låg och det är svårt att se nyttan med studierna. Frånvaron är hög och läxorna kunde göras bättre. Studieresultaten är måttliga. Adam kommer att vara en återkommande deltagare på olika kurser.

Bianca har ett tydligt mål. Hon vill ha ett bra jobb och är beredd att slita för det. Bianca väljer ett kurspaket eller en serie kurser med en tydlig yrkesinriktning. Hon kämpar med läxorna trots att språket lägger vissa hinder, och familjen kräver sin tid. Bianca är pliktrogen och klarar sina studier.

Caroline har redan en gymnasieexamen. Nu handlar det om att komplettera med någon eller några kurser hon saknar. Nu har hon ett tydligt mål och är bestämd på att komma in på utbildningen hon drömmer om. Efter en kort visit går hon vidare till högre studier.

David är en återvändare. Tidigare gick det inte så bra, och det finns hål att fylla igen. David känner nu en annan ambition så viljan finns att få ihop ett slutbetyg. Men de skäl som gjorde studierna svåra tidigare skapar även nu hinder. Studierna tar sin tid.

2.1.1 Kvinnorna och de unga dominerar

Vuxenutbildningen har en betydande andel unga studerande, nu aktuellt läsår var 5 804 studerande i åldern 20-24 år. De utgör 32 procent vilket gör dem till den största gruppen. Det motsvarar vad som är normalt i landet som helhet. Vid en jämförelse med Skolverkets nationella statistik⁵ visar det att antalet ungdomar i åldern 20-24 år 08/09 var 33 procent i hela riket.

I Skolverkets nationella statistik framgår även att studerande som läser på grundläggande nivå är äldre än studerande på gymnasial nivå och att andelen utlandsfödda på den grundläggande nivån har ökat och var nu senast 88 %.

I Stockholm kvarstod kvinnodominansen under läsåret 2009/10 i alla åldersgrupper. 11 644 kvinnor studerar vilket utgör 63 procent av samtliga studerande. Männen är 6 762 och utgör 37 procent av totalt 18 406 studerande.

En stor del av de studerande har invandrarbakgrund.

2.2 Fyra huvudområden i verksamheten

Anordnarna kan i huvudsak kategoriseras i fyra områden utifrån deras kursutbud .

1. Teori - Allmän teoretisk utbildning
2. Distans – utbildning huvudsakligen på distans
3. Vård - Yrkesutbildning inom vård, barn och fritid
4. Yrke - Annan yrkesutbildning

Teori och Distans är i huvudsak studieförberedande medan Vård och Yrke är yrkesförberedande.

Resultat och analys i läsårets redovisning kommer i huvudsak att bygga på denna uppdelning. Förvaltningen är medveten om att gränserna mellan de olika områdena inte är skarpa.

Ett gränsdragningsproblem är t.ex. distansutbildningen. Det är en form som förekommer inom flertalet områden och 40 % av deltagarna svarar att de studerar på distans⁶. Vissa anordnare är emellertid specialiserade och tillhandhåller sina utbildningar helt eller i huvudsak på distans, och dessa behandlas därför som ett av de fyra områdena. Men även andra använder delvis formen i sin undervisning.

Verksamheten hanterar undervisning på två nivåer, grundläggande (motsvarande grundskolan) och gymnasial vuxenutbildning.

⁵ Skolverkets statistik 2008-2009

⁶ Enligt studerandeundersökning våren 2010, sid 7

2.2.1 Yrkesvux är en integrerad del med statliga bidrag

Yrkesvux är en yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning finansierad med statsbidrag under perioden 2009-2011. Syftet med Yrkesvux är att motverka brist på arbetskraft med yrkesutbildning och att nå de grupper som saknar gymnasieutbildning eller har en gymnasial yrkesutbildning som behöver kompletteras. Det är möjligt för den som läst ett studieförberedande program att växla om och studera inom en gymnasial yrkesutbildning.

Studerande inom Yrkesvux är integrerade i de kurser som ges och redovisas inte separat. Under våren 2010 studerade 1 455 unika personer inom Yrkesvux. 2009 var antalet helårsplatser 395 och under 2010 ökade antalet helårsplatser till 1093. För 2011 har Stockholm fått en preliminär tilldelning på 727 helårsplatser. De vanligaste studieområdena är barn och fritid, omvårdnad, handel och administration samt data.

2.3 Tjugoen utbildningsanordnare

Det största utbildningsområdet är Teori med hälften av de studerande, utifrån perspektivet antal studerande och det minsta området är Yrke. Antalet studerande hos respektive anordnare varierar från ett tjugotal studerande till några tusen. Den största anordnaren är Åsö Södermalm där nästan 30 % av deltagarna studerar. Många anordnare har uppdrag även för andra kommuner vilket gör att enheterna inte är så små som kan tyckas i Stockholms redovisning.

Utbildningsförvaltningen har sedan 2008-07-01 avtal med nitton externa utbildningsanordnare. Utbildning i stadens egen regi bedrivs inom Åsö vuxengymnasium med de två enheterna Södermalm och Västerort. De är organisatoriskt en enhet men redovisas separat.

De kurser och utbildningar som ges inom områdena Teori och Distans är i huvudsak studieförberedande medan områdena Vård och Yrke är yrkesförberedande.

Sett till antalet studerande råder nästan ett 80 – 20 förhållande mellan studie- respektive yrkesförberedande utbildningar. Se vidare tabell 2-1.

Det blir dock en förskjutning om man ser på antalet betyg, vilket visas i tabell 2-2. Förhållandet blir då 65 – 35 procent. Förskjutningen har stärkts jämfört med föregående år. Relativt sett har Teori minskat med 10 procent medan både Vård och Yrke har ökat med 7 procent vardera. En förklaring är att de studerande inom Vård och Yrke läser kurspaket med flera betyg vilket ger områdena en större tyngd, än när man enbart ser till antalet deltagare.

Tabell 2-1 Huvudsaklig inriktning och fördelningen av antalet studerande:

Område	Anordnare	Antal individer läsåret 09/10	Andel av stadens studerande	
Teori	ABF	1 603	8,7%	Studieförberedande
	Folkuniversitetet	580	3,2%	
	Info Komp	547	3,0%	
	Kungsholmen Lidingö Fhs	257	1,4%	
	Sundbybergs Fhs	32	0,2%	
	Åsö Västerort	878	4,8%	
	Åsö Södermalm	5 197	28,2%	
	Summa antal inom Teori	9 094	49,4%	
Distans	Hermods	1 268	6,9%	Studieförberedande
	Jensen	2 097	11,4%	
	MiRoi	186	1,0%	
	NTI	1 832	10,0%	
	Summa antal inom	5 383	29,2%	
Vård	Didaktus	83	0,5%	Yrkesförberedande
	Kompetensutvecklingsinstitut	630	3,4%	
	Lärgården	1 085	5,9%	
	MedLearn	326	1,8%	
	Omsorgslyftet	231	1,3%	
	SweJa	673	3,7%	
	Summa antal inom Vård	3 028	16,5%	
Yrke	Culinar	116	0,6%	Yrkesförberedande
	Matpedagogerna	83	0,5%	
	Lernia	730	4,0%	
	Utbildningsspecialisterna	63	0,3%	
	Summa antal inom Yrke	992	5,4%	
Övriga egen regi ⁷		515	2,8%	
Skolornas samlade antal		19 012		
Antal unika individer ⁸		18 406		

⁷ Avser studerande vid utbildningar som bedrivs inom ett antal gymnasieskolor samt sfx, vilka hanteras i särskild ordning.

⁸ Redovisningen görs utifrån stadens individperspektiv. Ett antal studerande läser dock på mer än en skola. Det gör att skolornas samlade antal skiljer sig från stadens sammanställning.

Tabell 2-2 Volym i betygsmängd per område

Område	Anordnare	Antal betyg			Totalt %
		Grund	Gymnasie	Totalt	
Teori	ABF	370	1 760	2 130	5,0%
	Folkuniversitetet	0	1 058	1 058	2,5%
	Info Komp	131	654	785	1,8%
	Kungsholmen Lidingö Fhs	106	230	336	0,8%
	Sundbybergs Fhs	21	0	21	0,0%
	Åsö Västerort	194	1 596	1 790	4,2 %
	Åsö Södermalm	803	10 232	11 035	25,8%
Summa antal inom Teori		1 625	15 530	17 155	40,1%
Distans	Hermods	101	1 415	1 516	3,5%
	Jensen	0	5 466	5 466	12,8%
	MiRoi	0	457	457	1,1%
	NTI	0	3 360	3 360	7,8%
Summa antal inom Distans		101	10 698	10 799	25,2%
Vård	Didaktus	0	339	339	0,8%
	Kompetensutvecklingsinstitutet	0	2 475	2 475	5,8%
	Lärgården	28	2 681	2 709	6,3%
	MedLearn	29	1 199	1 228	2,9%
	Omsorgslyftet	19	387	406	0,9%
	SweJa	125	2 173	2 298	5,4%
Summa antal inom Vård		201	9 254	9 455	22,1%
Yrke	Culinar	0	638	638	1,5%
	Matpedagogerna	0	414	414	1,0%
	Lernia	160	3 938	4 098	9,6%
	Utbildningsspecialisterna	0	256	256	0,6%
Summa antal inom Yrke		160	5 246	5 406	12,6%
Totalt antal betyg		2 087	40 728	42 815	
Skolornas samlade antal		5%	95%		100%

Tabellen 2-2 visar att det inom den grundläggande delen endast tas 5 procent av det totala antalet betyg. Antalet årsplatser inom den grundläggande delen är c:a 20 procent av det totala antalet årsplatser. En delförklaring är att den vanligaste kursen, Svenska som andraspråk, är betydligt längre än övriga kurser.

2.4 Oförändrat "söktryck"

"Söktrycket" är med 42 000 ansökningar i stort sett oförändrat jämfört med tidigare år. Under året finns möjlighet att påbörja studier vid fem tillfällen inom gymnasial vuxenutbildning men inom den grundläggande vuxenutbildningen startar kurser kontinuerligt.

All intagning till studier sker via stadens centrala enhet Vuxenutbildning Stockholm. Vid denna enhet återfinns också stadens samlade studie- och yrkesvägledning och testverksamhet. Vid enheten finns även Vuxenteamet som stödjer studerande med funktionsnedsättning inför eller under pågående studier.

2.5 Antalet studerande ökar och de läser mer

Läsåret 2009-2010 innebär en ökning i volym med 2 560 studerande (+16 procent). Eftersom söktrycket inte har ändrats innebär det att de som sökt i motsvarande högre grad också går utbildningen. Ett skäl till det kan vara ett ökat intresse genom Yrkesvux.

De studerande läser också mer. Sammantaget motsvarar ökningen i antal studerande och ökad "studieflit" en ökning på 1 296 fler heltidsplatser (+26 procent).⁹

Staden har under läsåret erbjudit vuxenutbildning till 18 406 personer. Det motsvarar 6 182 helårsplatser.¹⁰ Av dessa platser var 1 304 helårsplatser inom den grundläggande delen. Det innebär att volymen i helårsplatser fördelar sig nära ett 80 – 20 förhållande där gymnasiedelen dominerar.

Många studerande läser på deltid och arbetar parallellt med sina studier medan andra studerar på heltid. Detta medför att antalet personer vida överstiger antalet heltidsplatser. 1 611 personer läser på både grundläggande och gymnasial nivå under samma läsår.

Tabell 2-3 - Antalet studerande inom vuxenutbildningen

Läsår	Gymnasie- och grundläggande utbildning		Varav på grundläggande utbildning	
	Totalt antal studerande	Motsvarande helårsplatser å 800n	Antal studerande	Motsvarande helårsplatser å 800n
2006/2007	19 983	8 958	4 400	1 913
2007/2008	15 200	5 736	3 800	1 604
2008/2009	15 848	4 886	3 914	1 261
2009/2010	18 406	6 182	4095	1 304

⁹ Beräknat utifrån uppgifter om totalt antal poäng som har tagits under året

¹⁰ En helårsplats baseras på 800 studiestödspoäng per person och år

Att antalet heltidsplatser ökar mer procentuellt sett än antalet studerande beror på att de studerande läst mer under samma tid. Under året har varje studerande i genomsnitt studerat 34 procent av heltid och tagit 269 poäng. Motsvarande värden för föregående år visas i tabell 2-4. Det är sannolikt att ökningen i ”studiefliten” beror på att fler nu läser längre utbildningar, främst yrkesförberedande. Trots årets ökning är det en bra bit kvar till 2006/07 års nivå.

Tabell 2-4 Poäng och studiegrad

	Poäng per studerande	Grad av studieomfattning
2006/2007	359	45 %
2007/2008	302	38 %
2008/2009	247	31 %
2009/2010	269	34 %

2.6 Lärarbehörigheten varierar stort

Förvaltningen har som krav att anordnarna har behöriga lärare enligt skollagen. Med behörig lärare avses lärare med pedagogisk högskoleexamen.

Behörigheten varierar emellertid mycket starkt mellan olika anordnare. Områdena Teori och Vård har en högre andel behöriga, medan Distans har en lägre. Yrkesutbildningarna intar en särställning med en mycket låg andel behöriga lärare

Verksamheten i egen regi har 94 procent behöriga lärare vilket är betydligt bättre än de externa anordnarna. Inom vissa yrkesutbildningar är möjligheten begränsad att rekrytera lärare som både är behöriga lärare och samtidigt har en önskvärd yrkeserfarenhet inom det aktuella yrket.

Andelen behöriga lärare i Stockholms vuxenutbildning är totalt sett 73 procent.¹¹ Det är en marginell sänkning i jämförelse med läsåret 2008/2009 då andelen behöriga lärare var 74 procent. Förvaltningen anser att sänkningen på 1 % är acceptabel på en generell nivå. De anordnare som har en mycket låg behörighet följer förvaltningen upp i strävan mot en högre andel behöriga lärare.

I tabell 2-5 markerar symbolen ↗ de anordnare som har högre andel behöriga lärare, och ↘ visar de som har lägre andel, än snittet inom sitt område.

Tabell 2-5 Lärarbehörighet per anordnare och område

Område	Anordnare	Andel behöriga lärare	Betydande avvikelse från gruppens genomsnitt ¹²
Teori	ABF	93 %	↗
	Folkuniversitetet	67 %	↘
	Info Komp	46 %	↘
	Kunasholmen Lidinaö Fhs	89 %	
	Sundbybergs Fhs	88 %	
	Åsö Västerort	94 %	↗
	Åsö Södermalm	94 %	↗
	Riktvärde inom Teori	82 %	
Distans	Hermods	78 %	↗
	Jensen	48 %	↘
	MiRoi	40 %	↘
	NTI	62 %	
	Riktvärde inom Distans	57 %	
Vård	Didaktus	100 %	↗
	Kompetensutvecklingsinstitutet	75 %	
	Lärgården	100 %	↗
	MedLearn	78 %	
	Omsorgsliftet	71 %	↘
	SweJa	67 %	↘
	Riktvärde inom Vård	82 %	
Yrke	Culinar	40 %	↗
	Matnedanarna	40 %	↗
	Lernia	17 %	↘
	Utbildningsspecialisterna	0 %	↘
	Riktvärde inom Yrke	24 %	
	Genomsnitt Extern regi	94 %	
	Riktvärde Extern regi	63 %	
	Genomsnitt¹³ totalt	73 %	

¹¹ Beräknat utifrån andelen personer oberoende av tjänstgöringsgrad med ped högskoleexamen.

¹² "Riktvärdena" är förenklade medelvärden för grupperna respektive för Extern regi. De har beräknats på ett sätt som gör att de inte är korrekta medelvärden.

¹³ Enligt SCB utifrån särskild databearbetning för förvaltningen

3 Mål – Resultat – Analys

Redovisningen nedan följer i huvudsak läroplansområdena. Vi har valt att återkommande redovisa värden för de olika anordnarna inom de fyra olika områdena Teori, Distans, Vård respektive Yrkesutbildningar.

3.1 Kunskaper & Bedömning och betyg

3.1.1 Mål

- ”Skolan ska sträva efter att varje elev tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram”¹⁴
- Kunskap i fokus¹⁵
- Fler elever/studerande ska nå målen för utbildningen.¹⁶

Nämndindikatorer:

- 76 % av dem som fullföljer en kurs eller flera skall uppnå godkänt resultat inom den gymnasiala vuxenutbildningen.
- 76 % av dem som fullföljer en kurs eller flera skall uppnå godkänt resultat inom den grundläggande vuxenutbildningen
- 94 % av dem som genomför Nationella provet i svenska B skall uppnå godkänt resultat.
- 77 % av dem som genomför Nationella provet i Matematik A skall uppnå godkänt resultat.

KF:s indikator (inom 2.2)

- Andel studerande inom vuxenutbildning som fullföljer sin påbörjade kurs/utbildning ska uppgå till 85 %.

Utvecklingsområden från kvalitetsredovisningen 2008/2009¹⁷

- Minska avbrotten – identifiera riskgrupperna
- Utveckla anordnarnas förmåga till likvärdig bedömning

3.1.2 Resultat

Målet på 76 procent för den *gymnasiala vuxenutbildningen* har överträffats och 80 procent av de satta betygen är godkända. Däremot nåddes inte målet på 76 % för den *grundläggande vuxenutbildningen*, där endast 72 procent av betygen blivit godkända.

¹⁴ Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94

¹⁵ Stockholms skolplan 2008

¹⁶ Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2010

¹⁷ De angivna utvecklingsområdena är uttolkade kortversioner av längre texter i redovisningen

Tabell 3-1 Listan visar andelen godkända betyg för läsåret 09/10 samt föregående år¹⁸

Område	Anordnare	Andel godkända betyg			
		Grundnivå		Gymnasieniv	
		08/09	09/10	08/09	09/10
Teori	ABF	67 %	70 %	73 %	78 %
	Folkuniversitetet	—	—	83 %	85 %
	Info Komp	71 %	68 %	72 %	65 %
	Kungsholmen Lidingö Fhs	74 %	77 %	81 %	81 %
	Sundbybergs Fhs	94 %	76 %	98 %	—
	Åsö Västerort	80 %	66 %	87 %	81 %
	Åsö Södermalm	76 %	74 %	70 %	73 %
	Genomsnitt inom Teori	76 %	72 %	73 %	75 %
Distans	Hermods	77 %	52 %	83 %	74 %
	Jensen	—	—	78 %	80 %
	MiRoi	—	—	79 %	93 %
	NTI	—	—	60 %	61 %
	Genomsnitt inom Distans	77 %	52 %	70 %	74 %
Vård	Didaktus	—	—	—	83 %
	Kompetensutvecklingsinstitutet	—	—	93 %	95 %
	Lärgården	73 %	82 %	84 %	84 %
	MedLearn	88 %	90 %	90 %	92 %
	Omsorgsliftet	83 %	89 %	74 %	92 %
	SweJa	76 %	79 %	87 %	85 %
	Genomsnitt inom Vård	77 %	82 %	86 %	89 %
Yrke	Culinar	—	—	94 %	94 %
	Matpedagogerna	—	—	93 %	93 %
	Lernia	69 %	69 %	78 %	87 %
	Utbildningsspecialisterna	—	—	70 %	71 %
	Genomsnitt inom Yrke	69 %	69 %	80 %	88 %
Genomsnitt Egen regi		78 %	73 %	72 %	75 %
Genomsnitt Extern regi		72 %	71 %	77 %	82 %
Genomsnitt totalt		75 %	72 %	75 %	80 %

I bedömningen av utbildning på grundläggande nivå bör det tas i beaktande att antalet studerande och betyg kan vara mycket lågt hos vissa anordnare. Statistiken blir då osäker.

På *grundläggande nivå* är det endast en marginell skillnad i resultat mellan de externa anordnarna och verksamheten i egen regi. Däremot lyckas de externa anordnarna bättre med *gymnasiekurserna* än anordnarna i egen regi. Hela 82 procent blir godkända hos de externa mot 75 procent för egen regi.

¹⁸ Ett streck visar att anordnaren inte arbetar med den nivån.

Andelen godkända betyg varierar stort mellan anordnarna
Spridningen är stor för hur de studerande lyckas hos olika anordnare.

Tabell 3-2 Andel godkända betyg – spridning mellan olika anordnare

	Mål	Min	Medel	Max
Grund vux	76 %	52 %	72 %	90 %
Gymn vux	76 %	61 %	80 %	95 %

På grundläggande nivå lyckades de studerande på Hermods endast få 52 procent av sina betyg godkända, medan Medlearn och Omsorgslyftet ligger på ca 90 procent.

På gymnasienivån lyckades de studerande på NTI endast få 61 procent godkända betyg samtidigt som fem anordnare inom vård och yrkeskurser nådde resultat på mellan 90 och 95 procent.

Det är påtagligt att utbildningar inom Vård och Yrke lyckas i högre grad än de teoretiskt inriktade utbildningarna och de som är inriktade på distansutbildning.

Stor ökning i antal satta betyg på gymnasienivå

Antalet satta betyg på *gymnasienivå* har ökat med 10 993 (+35 procent) under året. Ökningen av antalet betyg beror främst på en kraftig ökning av volymen inom vård- och yrkesutbildning. (se även tabell 2-2 och avsnitt 2.3). Inom dessa områden nås också högre resultat, vilket är en del av förklaringen till höjningen av den totala andelen godkända betyg till 80 procent.

Trenden med en ökning av antalet satta betyg har varit positiv under de senaste tre åren. Antalet betyg är dock ännu inte uppe på den nivå som gällde 2006/07.

På *grundläggande nivå* är det endast en marginell ökning i antalet godkända betyg det senaste året, och det går heller inte att tala om någon trend. Andelen godkända betyg har sjunkit något i jämförelse med de senaste två åren.

Andelen betyg på grundläggande nivå av det totala antalet betyg är lågt. En förklaring till det är att många på grundnivån läser längre kurser med större poängantal, särskilt då i svenska. Många avbryter flera påbörjade eller planerade kurser, men klarar vissa kurser. De räknas därmed inte in i avbrottsstatistiken.

Tabell 3-3 Andel godkända betyg (%) och antal satta betyg

Läsår	Grundläggande nivå		Gymnasial nivå	
	Andel godkända	Antal betyg	Andel godkända	Antal betyg
2006/2007	63 %	2 621	75 %	48 398
2007/2008	76 %	2 240	74 %	29 297
2008/2009	75 %	2 081	75 %	31 152
2009/2010	72 %	2 198	80 %	42 145

Andelen godkända i svenska och matematik fortsatt lågt

Andelen godkända i *matematik* ligger runt 55 procent. Den är aningen högre för dem som studerar mer i klassrum hos gruppen Teori, medan andelen godkända är aningen lägre hos Distansutbildarna.

I svenska - SVA1201 - får anordnarna 75 procent godkända inom alla de tre områden som håller den kursen. Däremot för kursen SVA1050 är spridningen större. Där får Vård hela 83 procent godkända medan Distansutbildarna endast får 42 procent godkända.

Tabell 3-4 Andel godkända betyg (%) inom gymn vux fördelat på de fyra områdena

2009/10	MA1201 (Ma A)	MA1202 (Ma B)	SVA1050 (SAS Gr)	SVA1201 (SAS A)
Teori	58 %	55 %	70 %	75 %
Distans	56 %	51 %	42 %	75 %
Vård	—	—	83 %	75 %
Yrke	—	—	—	—

Kurserna ges inte inom alla områden vilket markeras med ett streck.

Nationella prov- indikatorer

Resultaten i de nationella proven för Svenska B når målet på 94 procent godkända, däremot nås inte målet på 75 procent i Matematik A. Överensstämmelsen mellan resultaten på de nationella proven och satta betyg i Svenska B är inte det förväntade. Andelen godkända på nationella provet överstiger andelen godkända på kursen med 12 procent. Differensen borde ha varit tvärtom och samma iakttagelse gjordes förra läsåret. En orsak kan vara att kursen i Svenska B är omfattande och kräver mycket hemarbete i form av inlämningsuppgifter, vilket kan få till följd att studerande inte mår med studierna som ofta kombineras med del- eller heltidsarbete. Förvaltningen måste fördjupa kunskaperna angående detta avvikande samband mellan kursbetyg och resultat på nationellt prov.

Tabell 3-5 Studerande som genomfört nationella prov och fått kursbetyg

NP	Antal som genomfört	Andel godkända	Mål Indikator	Godkända på kursen
Svenska B	265	94 %	93 %	82 %
Matematik A	606	62 %	75 %	65 %

Avbrotten sjunker men målet inte nått

Under året har 18 procent av de studerande avbrutit sina studier, vilket gör att målet på 15 procent inte har nåtts. (Utifrån målet att 85 procent fullföljer påbörjad kurs så får avbrotten inte överstiga 15 procent.) Jämfört med föregående år har avbrottsnivån sjunkit något.

Spridningen i avbrottsfrekvens är stor mellan anordnarna. Det är också stor skillnad mellan de fyra områdena. Symbolen ↗ i tabellen indikerar de anordnare som lyckas bättre än snittet inom sitt område och ↘ visar dem som lyckats sämre.

Tabell 3-6 Avbrott hos de olika anordnarna.

Område	Anordnare	Avbrott %	Betydande avvikelse från snittet inom området
Teori	ABF	16 %	↗
	Folkuniversitetet	14 %	↗
	Info Komp	23 %	↘
	Kungsholmen Lidingö Fhs	20 %	
	Sundbybergs Fhs	27 %	↘
	Åsö Västerort	20 %	
	Åsö Södermalm	19 %	
	Genomsnitt inom Teori	19 %	
Distans	Hermods	18 %	↘
	Jensen	13 %	
	MiRoi	17 %	↘
	NTI	10 %	↗
	Genomsnitt inom Distans	13 %	
Vård	Didaktus	3 %	↗
	Kompetensutvecklingsinstitutet	8 %	
	Lärgården	5 %	↗
	MedLearn	14 %	↘
	Omsorgslyftet	8 %	
	SweJa	6 %	
	Genomsnitt inom Vård	7 %	
Yrke	Culinar	3 %	↗
	Matpedagogerna	9 %	↗
	Lernia	22 %	↘
	Utbildningsspecialisterna	0 %	↗
	Genomsnitt inom Yrke	18 %	
	Avbrott totalt	18 %	

3.1.3 Analys och bedömning

Analysen görs inledningsvis utifrån de fyra olika områdena Teori, Distans, Vård och Yrke samt med hjälp av de fyra studerande som beskrevs inledningsvis.

Teori - allmän teoretisk utbildning

På grundläggande nivå är *Adam* är en vanligt förekommande deltagare. Svenska är det vanligaste ämnet. Adam läser också engelska men det går dåligt eftersom han aldrig läst engelska i hemlandet. Lärarna upplever att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att lyckas med målen i engelska inom de ramar som finns. Adam har en mentor men Adam hoppar ofta över mentorsträffarna. Bianca läser också på grund men klarar sig bättre eftersom hon har tydligare mål.

På gymnasienivån förekommer alla våra fyra typ-elever. De flesta anordnare har många deltagare. Det är en utmaning för anordnaren att hinna bygga relationer till Adam och alla andra. Adam har svårt med studierna. Bianca klarar av studierna eftersom hon har ett mål. Caroline är studievän och klarar sig bra. David har lite varierande framgång.

Studieresultaten inom området Teori ligger under genomsnittet. Lärarbehörigheten ligger över genomsnittet beroende på mycket hög behörighet på Åsö och ABF. Infokomp är dock ett stort undantag med endast 46 procent behöriga lärare. Folkuniversitetet ligger också lågt med 67 procent.

Avbrotten inom området ligger på 19 procent vilket är i paritet med den totala avbrottsnivån. Infokomp och Sundbyberg fhs har en större andel avbrott medan ABF och Folkuniversitetet har lägre avbrottsfrekvens.

Kanske är områdets största utmaning att hitta de vägar som behövs för att den studerande ska bli sedd, bekräftad och få stöd att ta ett steg till, i en studiemiljö som lätt blir opersonlig.

Distans – utbildning huvudsakligen på distans

En klar trend är att fler och fler studerar på distans. Inom området Distans studerar ca 30 procent av antalet studerande. Eftersom formen distans även nyttjas inom andra områden så är andelen distansstuderande ännu högre totalt sett. I årets olika brukarundersökning uppger 27 - 40 procent att de studerar på distans.

Resultaten är sämre inom området Distans än de totala medelvärdena. Särskilt gäller det på *grundläggande nivå* där Hermods är den enda anordnaren, och där har endast 52 procent av betygen nått godkänd nivå. Det bör noteras att antalet studerande och betyg är lågt, vilket gör att statistiken blir osäker.

Adam väljer ibland Distans. Skälen kan vara att det är lite ”coolare” att studera via datorn eller att det upplevs som en enklare resa. Erfarenheterna visar samtidigt att distans som form ställer relativt höga krav på deltagarna. Krav som Adam kanske inte väntat sig eller var rustad att möta.

Adam har ytterligare ett hinder då han fortfarande har det lite svårt med svenskan. På grundläggande nivå har den övervägande delen av de studerande utländsk bakgrund. I distansformen är det många uppgifter som ska skrivas och det fungerar

inte med muntlig redogörelse. En del uppgifter går dock bra då Adam inte behöver formulera sig, och en del av undervisningen fungerar därför bra. Metodiken behöver därför utvecklas för att möta studerande som är språksvaga.

Det är tydligt att med de arbetsmetoder som används ger distansformen ett otillräckligt resultat för studerande på grundläggande nivå. En slutsats är att, om inte arbetsformerna kan utvecklas på ett betydande sätt, så är det mycket tveksamt om distans kan accepteras som studieform på grundläggande nivå.

På *gymnasienivån* är resultaten bättre och omkring 77 procent av betygen är godkända. Men anordnarnas arbetsmetoder gör skillnad och det är uppenbart att vissa har kommit långt med den pedagogiska utvecklingen.

Spridningen är dock stor och NTI lyckas bara nå 61 procent medan Miroi når 93 procent godkända. Adam, Caroline och David väljer gärna Distans och beroende på var de väljer att läsa så påverkar det naturligtvis resultaten. Adam får problem, Caroline klarar kraven bättre, då hon är motiverad och självgående. För David kan distans vara mycket bra, då en del av de hinder som David tidigare kände i den traditionella skolmiljön inte finns i samma omfattning.

Distansundervisning innebär vanligen en blandform där arbete med datorstöd via nätet kombineras med ett inslag av lärarkontakt antingen via nätet eller i ett fysiskt möte. Utifrån resonemanget ovan om Adam och Caroline följer att en central parameter för framgång är hur anordnaren anpassar graden av fysisk kontakt utifrån deltagarnas individuella behov.

Många lyfter fram behovet av att utveckla distansmetodiken, vilket är bra. Men att den fortfarande efter 10-15 år ofta betraktas som en *ny* metodik och teknik är oroande. Vi har den teknik vi har vid var tid, precis som vi har de studerande vi har. När ska vi sluta önska oss andra förutsättningar och istället lösa de utmaningar vi har med det vi har för handen?

I Hermods kvalitetsredovisning tangeras en djupare nivå på den pedagogiska utmaningen. De citerar ett påpekande från skolinspektörernas besök i februari 2010 där de ställdes inför ett påpekande om brister i ledningens tillsyn av lärarnas metodik samt graden av samverkan mellan centralt placerade webbpedagoger och de lokala lärarna.

Påpekandet är intressant ur ett generellt perspektiv. Traditionellt är lärare vana att på egen hand lägga upp och genomföra sin undervisning, med hjälp av olika läromedel. Distansutbildning i större skala placerar ofta läraren som en underordnad medspelare i ett större system, där det pedagogiska frirummet är beskuret. Därför är distansundervisning i sig ett paradigmskifte för hela sättet att arbeta som lärare.

Distansundervisning i större skala innebär att kurser produceras centralt och stöps i en viss form, som oftast är mer styrande än vad en traditionell lärobok är. Dialog och bedömning av arbeten kan också göras centralt. Deltagarna finns på många håll och de får stöd av lokala lärare.

Det krävs en hög grad av samverkan och samsyn inom de virtuella arbetslag som driver kurserna. Samverkan i arbetslag är en utmaning. Samverkan krävs också

med de utvecklare som tar fram kurserna. Dessutom behöver ledningen följa dessa arbetsprocesser. Distansutbildning kan vara den utbildningsform som ställer de största kraven på samverkan och på kvalitetskontroll.

Anordnarna bör tydligare visa på hur den pedagogiska utmaningen bl.a. med samverkan tacklas här och nu, med befintlig teknik och aktuella studerande. En annan viktig fråga är hur det generella behovet av varierade redovisningsformer för att göra korrekta bedömningar av den studerandes kunskaper möjliggörs. Det måste finnas säkra sätt för språksvaga studerande att bli rättvist bedömda. Dessutom behöver formerna för återkoppling till den studerande utvecklas, vilket ofta gäller även för hur gruppdynamik kan nyttjas i en distanskurs.

Vård - yrkesutbildning inom vård, barn och fritid

Resultaten inom vårdområdet får närmast betraktas som lysande, då de både på grundläggande och på gymnasienivån överträffar målen. Där finns heller inga större svackor. Den anordnare som är minst bra, överträffar målet med sju procent. Inom området dominerar Bianca som typisk deltagare, men även Adam och David är representerade. Några skäl till framgångarna kan vara:

- Att Bianca som läser kurspaketet är målinriktad
- Att Bianca känner kopplingen mellan utbildning och kommande jobb
- Att utbildningarna är längre och de studerande färre i mindre enheter så att relationer hinner etableras
- Att anordnarna ser, följer upp, ger individuellt stöd och coachar deltagarna
- Att anordnarna arbetar systematiskt med de studerandes studieplaner och mål
- Att gruppen är sammanhållen, gruppdynamiken nyttjas och ger stöd

Förvaltningens studerandeundersökning, VSU, visar att studerande inom vårdområdet är mer nöjda än övriga på de flesta punkter. Förutsättningarna för goda resultat är gynnsamma. Anordnarna arbetar på ett metodiskt och väl utarbetat sätt med den studerande i fokus. Kombinationen av bra förutsättningar och goda insatser från anordnarna ger en bra lärmiljö där den studerande skapar bra resultat.

Yrke - annan yrkesutbildning

Området har tre små aktörer samt Lernia som är betydligt större. Resultaten inom området är överlag gott och verksamheterna kan i mångt karaktäriseras i likhet med vård-området. Undantagen från de mycket goda resultaten är dels Lernias verksamhet på grundläggande nivå som med 69 procent godkända studerande inte når målet på 76 procent. Dels gäller det Utbildningsspecialisterna som endast nådde 70 procent godkända på gymnasienivån. Där avviker Utbildningsspecialisterna kraftigt från övriga i gruppen. Nu har de endast 63 studerande, vilket gör statistiken osäker. Bägge anordnarna hade samma resultat i fjol.

Matpedagogerna är den anordnare inom området som får bäst omdömen i olika undersökningar. De övriga får varierande kritik och sämre omdömen.

Lärarbehörigheten är också varierande på en låg nivå. För Utbildnings-specialisterna var behörigheten t.o.m. obefintlig då man saknat behöriga lärare.

Intressant i det perspektivet är att de studerande ändå i huvudsak presterar bra. En tolkning är att Bianca, som troligen är den vanligaste typen av studerande, har mål och ser ett sammanhang i studierna med en tydlig inriktning på ett visst yrkesområde. Hon kan därmed hantera brister i verksamheten. Tre av anordnarna är också små vilket ger närhet och möjlighet till att bli sedd och att bygga relationer.

Generellt om resultaten

Avbrotten består av flera delar

Inom vuxenutbildningen finns tre varianter av avbrott, de som;

1. Tackat ja till erbjuden kurs men aldrig kommer till kursstart,
2. Påbörjar utbildningen men avbryter utan att ta ett enda betyg
3. Avbryter en eller flera kurser under läsårets gång
men som har tagit minst ett betyg

Med indikatorn för avbrott avses i denna kvalitetsredovisning; att studerande påbörjar sin utbildning eller kurs och studieaktiveras men avbryter kursen utan att ta ett enda betyg. Det innebär att vi med avbrott endast menar och mäter avbrott enligt punkt 2 i listan ovan.

Det innebär att den totala mängden avbrott är större. Punkt 1 i listan behandlas i kapitel 5 om ledning.

Att studerande inom vuxenutbildningen avbryter sina studier är en vanlig företeelse hos de flesta anordnare. Många avbrott sker i nära anslutning till kursstarten.

Utbildningsanordnare är mycket måna om att studerande fullföljer sin utbildning och jobbar därför aktivt med att förhindra avbrott genom att kontakta berörd studerande via telefon och/eller brev och e-post. Av resursskäl nås dock inte alla studerande som slutar sin utbildning av denna kontakt. Undersökningar och personlig kännedom visar att avbrotten oftast beror på familjesituationen, ekonomiska hinder, eftergymnasiala utbildningar, högskolestudier eller arbete.

Skolan måste kompensera och hantera effekter av obehöriga lärare

Att vara lärare kräver ämneskunskap och förmåga att leda andra i ett sökande efter kunskap inom sitt ämne, där man själv är en av flera källor till kunskap.

Inom en del områden är det uppenbarligen svårt att hitta lärare som besitter bägge dessa sidor av lärarens kompetenser, eller i vart fall inte har utbildning som lärare. Detta är något som framkommer tydligt i förklaringarna till obehörigheten.

Kraven från förvaltningen blir dock inte lägre. Lärare ska vara behöriga. Anordnaren måste åtgärda eventuella negativa effekter av obehörighet genom lämpliga åtgärder.

Dels genom åtgärder för att locka till sig behöriga lärare, vilket ett antal anordnare lyckas bra med. Dels genom åtgärder för att kompensera den brist på behörighet man kanske ändå står ut med. Det kan t.ex. vara att anordnaren utvecklar arbetslagets samverkan och tar vara på lagets olika kompetenser. Detta så att den studerande möts av ett arbetslag som sammantaget kan leda de studerande rätt i sitt kunskapssökande, visa på ämneskunskap och entusiasm, arbeta med moderna pedagogiska metoder och hantera bedömnings- och betygsfrågor korrekt.

I sammanhanget bör nämnas att flera lärare deltar i utbildningar för att nå lärarbehörighet.

Många insatser för bättre arbete med bedömning och betyg

Inspektörerna menar att frågan bör ställas om en högre betygsnivå verkligen speglar en ökad kunskap eller om det är frågan om en betygsinflation. Det är en oro som många skolledare vittnar om.

Att säkerställa en likvärdig bedömning och betygsättning är en viktig fråga. I dialogerna och i de inlämnade kvalitetsredovisningarna framkommer att anordnarna delar denna uppfattning. Det läggs ner mycket arbete på att utveckla förmågan till likvärdig bedömning och utveckling av kriterier av anordnarna.

En aktuell fråga är hur betygsättningen påverkas när lärare saknar behörighet, och då särskilt hos anordnare som har en stor andel obehöriga lärare. Det finns en risk att betygsättning ibland görs på andra grunder än vad förordningen föreskriver, vilket naturligtvis inte är godtagbart.

En annan fråga är bedömning vid distansstudier. Dels kontrollfrågor av typen om vem som gör provningen, vilket inspektörerna påpekat. Dels den tidigare nämnda problematiken med hur språksvaga studerande kan få utrymme för en rättvis provning genom varierade former av provningar.

I syfte att nå en likvärdig och rättssäker bedömning har utbildningar och sammankomster genomförts av förvaltningen även under det senaste läsåret. Det har varit bedömningsövningar och diskussioner kring deltagaruppgifter eller prov/inlämningsuppgifter. Dessa seminarier har varit mycket uppskattade av utbildningsanordnarna. Inbjudna forskare, representanter för högskolor och myndigheter som Skolverket, provkonstruktörer till nationella prov etc har bidragit till att utbildningarna har hållit hög nivå. Seminarier med inriktning mot kunskap kring funktionsnedsättningar och språksvårigheter har på likartat sätt genomförts i stadens regi.

Samverkan mellan regionens rektorer inom vuxenutbildningen har också varit viktiga inslag. Utbildningar för lärare har genomförts som samarbeten mellan Stockholms stad och andra kommuner. Kommunerna har också stöttat en utveckling där utbildningsanordnare "tar över stafettpinnen" från huvudmannen och genom att organisera större program av träffar där lärare med olika hemvist kan mötas hos olika utbildningsanordnare från gång till gång.

Samverkan mellan rektorer sker också genom regelbundna nätverksmöten i länet. Betyg och bedömning är ett viktigt och återkommande tema på dessa möten, där även rektorer från t ex Uppsala kan vara inbjudna. Därutöver finns också KSL-möten¹⁹ med olika grupper.

¹⁹ KSL – Kommunförbundet Stockholms Län

3.2 Normer och värden

3.2.1 Mål

*"Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling."*²⁰

*Värderingar, trygghet och hälsa.*²¹

*Alla elever skall omfattas av en god fysisk och psykosocial miljö*²².

3.2.2 Resultat

Några värden från brukarundersökningen²³

- 83 % uppger att de är nöjda med det bemötande de får från sina lärare.
- 70 % anser sig nöjda med undervisningslokalerna
- 19 % anser att undervisningsgrupperna inte passar, de är för stora
- 51 % är nöjda med situationen avseende mobbing och kränkningar
- 37 % svarar vet ej på samma fråga – en stor del är antagligen distansstuderande men svaren bör tolkas med försiktighet

3.2.3 Analys och bedömning

I enheternas kvalitetsredovisningar framkommer det tydligt att arbetet med normer och värden har en central plats i verksamheterna. Läget i skolorna är tillfredställande, men kan utvecklas hos de flesta.

I arbetet med att utveckla känslan för vårt samhälles normer och värderingar ingår rimligen att förbereda den studerande på de förhållningssätt och allmänna regler som gäller på en arbetsplats. För att lyckas med det krävs en god samsyn och samverkan mellan lärarna på skolan.

Inspektörerna skriver i sin rapport att de studerande på alla de inspekterade skolorna upplever att de trivs och att de känner sig trygga. De skriver också att alla skolorna har planer mot diskriminering och kränkande behandling. De kritiserar samtidigt att skolorna oftast saknar en kartläggning av förekomst av kränkningar och vilka åtgärder man föreslår utifrån det. De påpekar också att de studerande bör vara med i utvecklingsarbetet av likabehandlingsplaner i högre grad. Det är dock erfarenhetsmässigt svårt att engagera vuxenstuderande kring dessa frågor. Inspektörerna påpekar även att det inte alltid är lugn och ro på lektionerna.

²⁰ Lpf 94

²¹ Skolplan 2008

²² Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2009

²³ Brukarundersökning 2010 TNS SIFO

3.3 Ansvar och inflytande

3.3.1 Mål

*"De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar skall omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former skall vara viktiga principer i utbildningen. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer."*²⁴

Nämndindikator

- Andel studerande inom vuxenutbildningen som är nöjda med hur deras skola informerar om betygskriterierna för kursen ska vara minst 80 %.

Utvecklingsområde från kvalitetsredovisningen 2008/2009

- Fler ska ha en studieplan²⁵

3.3.2 Resultat

Enligt brukarundersökningen²⁶ är 75 procent nöjda med informationen om betygskriterierna. Det innebär att indikatorn på 80 procent inte har nåtts. Målen kan inte heller anses ha nåtts vad avser inflytande eller andel som har studieplan utifrån vuxenutbildningens studerandeundersökning.²⁷

Följande påståenden/frågor är hämtade från den och belyser resultatet. I den nåddes en högre andel som ansåg sig nöjda med informationen om kraven. Enligt tidigare beslut är det undersökningen som görs av SIFO som är den primära måttstocken.

I tabell 3-7 anges andelen som är nöjd (mycket + ganska nöjd) eller har svarat ja på dessa frågor.

1. Läraren/lärarna ger tydlig information om kraven för att nå de olika studiemålen/betygsnivåerna.
2. Det finns möjlighet att påverka kursens/kursernas innehåll och uppläggning
3. Har det upprättats en studieplan för dina studier?

²⁴ Lpf94

²⁵ Uttolkat kortfattat mål utifrån längre text i föregående års kvalitetsredovisning

²⁶ Brukarundersökning 2010 TNS SIFO

²⁷ Enligt studerandeenkät genomförd av Markör i april/maj 2010

Tabell 3-7 Andel nöjda eller som svarar ja på följande enkätfrågor.

Område	Tydlig info om kraven	Möjlighet att påverka innehåll	Har studieplan
Teori	82 %	62 %	41 %
Distans	83 %	44 %	36 %
Vård	90 %	72 %	74 %
Yrke	81 %	59 %	37 %
Totalt	84 %	60 %	45 %

3.3.3 Analys och bedömning

Anordnarna får sammantaget ”nästan godkänt” för informationen kring betygskriterierna. Det finns dock anledning att närmare studera vad som kan anses som en godkänd nivå. De senaste årens arbeten på många håll om hur kunskapskrav kan tydliggöras, visar att det inte bara handlar om att man informerat, utan även om HUR de studerande görs medvetna om de olika kravnivåerna. Arbetet inom betyg och bedömning hänger nära samman med frågorna om den studerandes inflytande.

I det här sammanhanget saknas jämförbar information om hur förståelsen hos deltagarna för kunskapskraven har förankrats. Minst 75 % av deltagarna har hört kraven, men har de förstått? Och har de kunnat tolka de övergripande kraven till mer hanterbara kravnivåer i samband med visst moment i undervisningen?

Frågan om ”möjlighet att påverka innehåll” får låga värden (60 procent). Distans ligger lägst (44 procent), vilket inte är förvånande utifrån tidigare resonemang om distansutbildningens inneboende egenskap att gjas i en fast form. Här har distansutbildarna en utmaning då kraven på inflytande inte är lägre än för någon annan studieform. Vårdutbildarna lyckas bättre (74 procent) vilket sannolikt både beror på ett bra arbetssätt och på att de har längre relationer med färre studerande.

Delvis präglas vuxenutbildningen av korta kurser, flyktiga relationer och begränsat samarbete i arbetslag som sammantaget skapar hinder för att utveckla inflytandet. Inflytande behövs för en individualisering. För att individualisera behövs en kartläggning av förkunskaper, styrkor, svagheter, intressen och mål, vilket kräver en dialog och tar tid. Tid som sällan finns.

Överlag har vuxenutbildningen en del utmaningar för att nå läroplanens krav på inflytande och möjlighet till påverkan.

I förra läsåret kvalitetsredovisning skrevs följande om studieplaner, som ett utvecklingsområde

”Erfarenhet och olika undersökningar visar på studievägledningens betydelse för ökad måluppfyllelse. Som framgår i redovisningen är det även ett stort antal av våra studerande som saknar en individuell studieplan. Förvaltningen kommer att verka för att fler anordnare tillser att deras studerande får en plan”.

Resultatet av arbetet inom detta utvecklingsområde är inte tillfredställande. Särskilt inte då den nya skollagen klargör att studieplaner är obligatoriska.

Endast 45 procent av deltagarna uppger att de har en studieplan. Anordnarna inom Vård är "Ljuset i mörkret" där 74 procent av de studerande uppger att de har en studieplan. Den låga frekvensen indikerar att det finns en utbredd syn att studieplaner inte är viktiga, eller inte värda den tid det tar att ta fram dem. Bara 38 procent av de studerande anser sig ha haft nytta av planen. Det finns anledning att göra en fördjupad studie.

Några pusselbitar i denna fråga är följande:

- Vid antagning har studievägledare svårt att hinna göra planer
- Endast ett fåtal av deltagarna kontaktar en studievägledare
- Studievägledare finns inte hos alla anordnare i tillräcklig omfattning
- Hur kan samverkan mellan central och lokal studievägledning utvecklas
- Många deltagare byter kurser ofta och planerna blir inaktuella
- Oklarhet om vem planen är till för
- Planen ses som ett papper bland andra

David är den av våra typiska studerande som sannolikt är i störst behov av tid med studievägledarna. Adam är också en vanlig besökare hos vägledningen.

Om planen ska vara värd att lägga tid på ska den förenkla arbetet. Uppenbarligen gör den inte det och då görs den inte heller. Samtidigt visar många erfarenheter på vikten av ett bra målarbete som inrymmer både mål och en levande "vision". Mål som kan brytas ner till vad som behöver göras för varje tidsperiod. Studerande med mål och en klar tidsplan lyckas överlag bättre. När den studerande och arbetslaget använder och känner till gruppens planer underlättas ett gott arbete.

Om planen bara är en listning över de kurser som ska läsas är det inte mycket till plan. Ska planarbetet bli levande kanske det krävs att planerna också präglas av drömmar, visioner, styrkor och utmaningar. Om planerna är kända i arbetslagen och ligger till grund för lärarens eller lagets kartläggning av sina grupper och för den följande arbetsplaneringen, så finns en påtaglig nytta. Men är det så idag?

Ska studieplaner bli en framgång krävs sannolikt en översyn av hur planen ska användas i lärarnas planering för sina studerande. Det är också förvånande att inte större intresse har riktats mot grundskolans arbete med IUP - individuella utvecklingsplaner. Där finns viktiga erfarenheter att hämta.

I ett arbete som också syftar till en snabbare genomströmning av de studerande har studieplanen en central roll. Studievägledningen har en viktig roll att spela tillsammans med mentorer och lärare för att hjälpa deltagare att göra bra val som på kortast möjliga tid för den studerande till ett önskat yrkesområde eller högre utbildning.

Information om betygskrav, inflytande och påverkan och arbetet med studieplanen hänger intimt ihop. Ett samlat arbete där studievägledare hos utbildningsanordnaren har ett nära och kontinuerligt samarbete med både lärare och

mentorer med den studerande i fokus, kan sannolikt höja både studietakt och betygsnivåerna.

3.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

3.4.1 Mål

*"De frivilliga skolformerna skall nära samverka med den obligatoriska skolan, med arbetslivet, med universiteten och högskolorna och med samhället i övrigt" Vidare "får kännedom om arbetslivets villkor särskilt inom sitt studieområde"*²⁸.

3.4.2 Analys och bedömning

Enligt läroplanen omfattar denna punkt (Lpf 94 2.4) även studievägledningen. Förvaltningen har valt att hantera studievägledningen under föregående punkt, då studieplanerna har en naturlig koppling till frågorna om ansvar och inflytande.

Många av anordnarna har bra kontakt med arbetslivet, särskilt de inom yrkesprogrammen. Det leder också till att ett antal studerande efter avslutade studier kommer i arbete via de kontakter som anordnarna har.

Med anledning av införandet av den statliga satsningen Yrkesvux pågår ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen i Stockholm och förvaltningen.

²⁸ Utdrag ur Lpf 94

3.5 Särvox

Särvox vänder sig till vuxna med generella inlärningsvårigheter som behöver förbättra eller komplettera sin utbildning med en eller flera kurser. Kurserna ger kunskaper motsvarande obligatoriska sarskolan (grundsarskola) samt gymnasiesarskolans nationella program. Särvox erbjuder även yrkeskurser och sammanhängande yrkesutbildningar. När det gäller de yrkesinriktade kurserna befinner sig särvox i ett utvecklings- och pionjärskede där de yrkesinriktade heltidskurserna erbjuder studier på gymnasiesärnivå och/eller reguljär gymnasienivå i karaktärsämnen. Det finns också möjlighet att studera kärnämnen på grundskolenivå motsvarande åk 7-9 samt studier inom sfi.

Majoriteten, ca 50 procent, av de studerande läser på gymnasial särnivå, 15 procent på träningskolenivå och 35 procent på grundskolenivå. Inom särvox är de studerande äldre än inom den kommunala vuxenutbildningen, endast 11 procent är i åldern 20-24 år. Även könsfördelningen skiljer sig åt, inom särvox är det 52 procent kvinnor jämfört med komvux som har 63 procent kvinnor. Enligt Brukarundersökningen²⁹ uppgav var fjärde studerande att de har ett annat modersmål än svenska.

Särvox har i augusti 2010 bytt namn till Lärvox, särskild utbildning för vuxna, namnbytet fokuserar på lärande istället för särande vilket harmoniserar väl med skolans och läroplanens intentioner. I den nya skollagen byts begreppet särvox, vuxenutbildning för utvecklingsstörda till särskild utbildning för vuxna. Skolan har även under läsåret bytt till mer ändamålsenliga lokaler

Kunskaper och bedömning och betyg

Under läsåret 2009-10 har 149 betyg och intyg satts, 84 betyg och 65 intyg. Av betygen är 64 på gymnasial särvox och 20 på grundläggande särvox. Av utfärdade intyg är 15 på träningskolenivå. Jämfört med läsåret 2008-09 har det sammanlagda antalet betyg/intyg ökat marginellt. Antalet studerande under läsåret har varit 300. Utifrån antalet deltagare och satta betyg/intyg så får varje individ i genomsnitt under ett läsår ca ett halvt betyg eller intyg per person. Det låga antalet satta betyg är ett utvecklingsområde som konstaterades redan vid förra läsårets kvalitetsredovisning. Studerande behöver i högre utsträckning än vad som sker idag återkoppling i sin lärandeprocess i form av skriftliga underlag. I Brukarundersökningen svarar 72 procent att de har lektioner bara en dag i veckan. Kanske kan detta vara en av orsakerna till det låga antalet satta betyg och intyg under läsåret. Fler än en tredjedel av målgruppen önskar också studera två eller fler dagar i veckan.

Normer och värden

Tryggheten är stor på särvox. Drygt 90 procent i Brukarundersökningen uppger att de känner sig trygga på särvox, antingen alltid eller oftast. Det är av största vikt att målgruppen känner en full trygghet under sin studiedag varför skolan bör fortsätta

²⁹ Brukarundersökning 2010 TNS SIFO

att fokusera på normer och värden i form av att utarbeta strategier för att tidigt upptäcka studerande som blir bemötta på ett icke tillfredställande sätt.

Ansvar och inflytande

Studeranderådet är inte så känt på särvux. I undersökningen svarar knappt var tredje att det finns ett sådant råd och den övervägande delen av de resterande vet inte om det finns ett studeranderåd.

Skolan arbetar med att utveckla ett mer individanpassat lärande utifrån en noggrann karläggning och kontinuerlig uppföljning. Under året har ett försök genomförts med antagningsgrupper, där utökad möjlighet ges till att även finna olika lärstilar. Försöket har varit uppskattat av deltagarna och finns nu med som ett sökbart alternativ i kurskatalogen.

Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Majoriteten av de studerande som svarat på Brukarundersökningen tycker att de kan använda sig av det de har lärt sig på särvux, ofta (54 procent) eller ibland (36 procent).

4 Ledning och styrning

4.1.1 Mål

Verksamhetsplanen

- ”..att tillhandahålla en efterfrågestyrd vuxenutbildning av god kvalitet för stadens medborgare. Detta oavsett om utbildningen drivs i egen eller externt upphandlad regi.

Avdelningen ska ge ett professionellt och aktivt stöd till avdelningens olika samarbetspartners och tillsammans med dessa möjliggöra politikernas och förvaltningsledningens uttalade intentioner inom vuxenutbildningens verksamhetsområde.”³⁰

- Att klara måluppfyllelsen i förhållande till de nationella styrdokumenten och stadens egna måldokument

Utvecklingsområden från kvalitetsredovisningen 2008/2009³¹

- Höj nivån på uppföljningen
 - Kvalitetssäkra statistiken över verksamheten
 - Säkra att VSU kommer in från anordnarna

4.1.2 Resultat, analys och bedömning

God kvalitet i verksamheten

Sammantaget finns det fog för att säga att förvaltningen lyckats med uppdraget att tillhandahålla en efterfrågestyrd vuxenutbildning av god kvalitet för stadens medborgare.

Medborgarna i Stockholm har ett brett utbud av vuxenutbildning att välja emellan. Till stor del når verksamheten upp till de mål som satts både i nationella och lokala styrdokument och mer än 80 procent av de studerande anser sig nöjda. Utbudet håller en spridning med olika inriktningar, former för studier, geografisk tillgänglighet, korta respektive långa utbildningar, distans respektive klassrumsbunden undervisning samt olika nivåer. Det finns samtidigt ett antal områden där fortsatt verksamhetsutveckling krävs.

Ett annat målområde är att förvaltningen ska ge ett professionellt och aktivt stöd till anordnarna. Något som talar för att målet nåtts är att i den enkät som gjordes av förvaltningen våren 2010 instämde 89 procent av anordnarna i påståendet att återkoppling och kvalitetsdialogen på hösten är värdefull. Det är också 89 procent som instämmer i påståendet att rektorsfunktionen och tillsynen fungerar bra.

³⁰ Verksamhetsplanen för Förvaltningen 2010, sid 1

³¹ Kortfattade tolkningar utifrån texter om utvecklingsområden från kvalitetsredovisningen 08/09

I föregående års kvalitetsredovisning skrevs att ett utvecklingsområde är att höja nivån på uppföljningen. Under arbetet med denna kvalitetsredovisning kan konstateras att förvaltningen har ett flertal instrument som ger bra möjligheter att hålla en god uppsikt över verksamheten ur många olika perspektiv.

- Det finns databaser över alla betyg som är organiserade på ett sådant sätt att det är möjligt att sortera data till användbar information på ett förhållandevis enkelt sätt. (Pivottabeller i Excel). Data finns också sorterade i tabeller som underlättar läsning och framtagning av information sorterad på nya sätt. Sammantaget har sorteringsmöjligheterna i datamängderna gjort det möjligt att i år prova att beskriva verksamheten utifrån de fyra områdena.
- Det finns också en väl utvecklad systematik för brukarundersökningar som ställer relevanta frågor och där materialet presenteras på ett adekvat sätt. Det har delvis varit möjligt att följa verksamheten utifrån område.
- Enkäterna bygger på att svarsfrekvensen kan hålla en hög nivå. Det kan dock vara så att det inte är möjligt att nå högre svarsfrekvens med nuvarande hantering, främst beroende på samhällsutvecklingen med allt högre tempo och en ”trötthet” på enkäter och frågor. Kanske är det nödvändigt att anordnarna genomför obligatoriska utvärderingstillfällen, för att få upp svarsfrekvensen. I anslutning till årets Brukarundersökning gjordes också en bortfallsundersökning i vilken inga större avvikelser kunde noteras.

För en fungerande uppföljning krävs att anordnarna har en klar uppfattning om nivån på de egna resultaten. Det har varit förvånande att i flera fall har anordnare i dialogmöten varit ovetande om den egna skolans resultat på kursnivå. Kan det vara en indikation på en kultur där mätning och uppföljning ännu inte slagit rot ordentligt?

Utvecklingsarbete kräver att mål och utfall följs upp och är kända, och åtgärder planeras. Det är önskvärt att kvalitetsarbetet med mål - uppföljning – åtgärd förankras bland medarbetarna, och att de egna resultaten är kända för alla berörda.

Exemplet kan kanske också ses som exempel på skolans ”pratkultur” – man går till möten oförberedd – och försöker lösa allt genom prat vid sittande bord?

Kanske har den kollegiala känslan skolfolk emellan också suddat ut den bärande idén med konkurrensutsättningen, nämligen ”jag är kund och betalar – du är leverantör och ska leverera. Jag köper en tjänst med viss kvalitet, om kvaliteten inte levereras, så vill jag höra hur du tänker åtgärda det”.

I skolvärlden finns spår av en kultur som lite nonchalant kan beskrivas som ”att det blir vad det blir och det beror på”. Det verkar behövas en mer affärsmässig relation, där bägge parter tillsammans klargör vilken kvalitet som ska uppnås. Och där uppföljning innefattar planering och genomförande av konkreta åtgärder.

Att leda och styra genom avtal – administrativ styrning

Förvaltningen har ett ansvar att styra vuxenutbildningen så att uppsatta mål för verksamheten som helhet nås. Samtidigt är ambitionen med nuvarande system att skapa utrymme för anordnarna att ta eget ansvar och skapa sina vägar till en god verksamhet. Merparten av anordnarna är externt upphandlade, vilket också ger frågan om ledning och styrning en extra dimension. Det krävs en nära samverkan mellan juridiskt sett helt skilda parter för att skapa de goda resultaten.

Förvaltningen upphandlar anordnare och ska ge tydliga beskrivningar av uppdrag och förutsättningar, ge service och styra verksamheten mot målen genom uppföljning och dialog. Detta ska ske med respekt för varje anordnares integritet.

För att anordnarens insatser ska kunna bedömas på ett rättvist sätt krävs bland annat att förvaltningen har varit tydliga med förutsättningar och uppdrag.

Ytterligare en utmaning är förvaltningens önskan om att sprida de goda exemplen, i en verksamhet som utförs av olika aktörer som samtidigt har behov av att värna de konkurrensfördelar de har utvecklat inom sina koncept.

Förvaltningen avser att fortsätta utvecklingen av modellen för styrning i samverkan med anordnarna.

Kvalitetsredovisningen ger grunden för dialogen

Kvalitetsredovisningen utgör ett naturligt underlag för dialog mellan förvaltning/beställare och den lokala anordnaren/utföraren. Den utgör även ett viktigt underlag för strategiska beslut samt fångar upp utvecklingsområden på olika nivåer i staden. Enheternas kvalitetsredovisningar ska finnas tillgängliga på respektive enhets hemsida samt på www.stockholm.se. Förvaltningen har en stark önskan att utöka kopplingen mellan verksamhetsplanen på förvaltningsnivå och kvalitetsredovisningen då dessa dokument bör samspela än mer.

Förvaltningen genomför varje höst och vid behov enskilda resultat- och kvalitetsdialoger med utbildningsansvariga som bygger på resultat från det senaste läsåret samt på den inlämnade kvalitetsredovisningen. Vid årets dialoger behandlades vissa resultat på djupet, bland annat de svaga betygsresultaten inom matematik och Svenska som andraspråk. Vidare fokuserades på de omdömen om utbildningsanordnaren från läsårets olika brukarundersökningar samt tankar om utveckling.

Uppföljningar av själva avtalen sker med avtalstecknande part i särskild ordning.

De inlämnade kvalitetsredovisningarna har i år nått en jämnare kvalitet jämfört med tidigare år, med några få undantag. Redovisningarna följer oftast den av förvaltningen utskickade mallen och behandlar måluppfyllelsen utifrån sina åtaganden och läroplansmålen. Analyserna är delvis väl skrivna, t.ex. har ABF, NTI och Lärgården ett adekvat resonerande. Men fortfarande finns ett tydligt behov hos en del anordnare att utveckla sin förmåga till relevanta analyser.

5 Samlad analys och åtgärdsförslag

Överlag kan konstateras att Stockholm har en bra och väl fungerande vuxenutbildning. Mer än 80 procent av de studerande anser sig vara nöjda.³²

För en verksamhet som siktar på världsklass duger det inte att vila på lagrarna utan det som kan utvecklas ska utvecklas. Samtidigt ska vi också vara stolta över våra framsteg. I år gläds vi över att betygen har kunnat höjas med hela 5 procent i inom den gymnasiala delen vilket är 4 procent över målet. Våra studerande är fler, de läser mer och lyckas bättre. Avbrotten har minskat.

Under året har det skett en förskjutning mot en ökad andel yrkesförberedande utbildningar. I stort hela ökningen av volymen ligger inom områdena Vård och Yrke, som nu står för ca 35 procent av volymen utifrån antal betyg.

Syftet med en kvalitetsredovisning är bl.a. att ta fram de utvecklingsområden som finns. I en redovisning som denna lyfts därför en mängd brister fram, vilket kan ge en för negativ uppfattning om verksamheten som helhet.

Det kan konstateras att anordnarna ständigt utvecklar sin verksamhet. Redan föregående år kunde det noteras att det är påtagligt att anordnarna förbättrar verksamheten och gör framsteg gällande en flexiblare och mer individualiserad undervisning. Inför nästa år ser vi att här finns potential att kunna lyfta verksamheten än mer.

Följande områden ser förvaltningen som värdefullt att utveckla under 2011:

Sänk avbrotten

Det behövs ett fortsatt arbete i syfte att belysa orsakerna till avbrotten inom vuxenutbildningen, så att nya vägar för att sänka avbrottsnivån kan finnas. Särskilt viktigt är att på ett tidigt stadium kunna identifiera den grupp av studerande som riskerar att lämna utbildningen utan att nå sitt mål.

En typ av avbrott är ”inte-kommit-till-kurs-avbrott”. Klagomål har kommit om att förvaltningen skickar ut kallelser för sent, vilket gör att deltagare väljer andra alternativ. Även i utvärderingar har det framkommit kritik om långsam hantering av intagningen vilket försvårar för anordnarna. Det finns anledning att se över hur rutinerna kring intagningen kan utvecklas.

³² Brukarundersökning 2010 TNS SIFO

Fortsätt arbetet med att förbättra kriterier och bedömning

Det finns ett påtagligt samband mellan tydliga krav och kriterier och betyg och bedömning. Både studerande och lärare behöver förstå vad som gäller, samt kunna ha en likartad bild av vad som krävs för ett visst betyg. För att säkerställa betygens värde behöver lärarna kontinuerligt arbeta med utveckling av arbetssätt för en likvärdig betygssättning. Det har gjorts stora insatser och ett gott arbete inom området. Förutsättningarna är goda för ytterligare framsteg.

Öka inflytandet

Det är för få studerande som upplever att de har inflytande, trots att läroplanens krav på inflytande är tydligt. Erfarenheter visar också på att människor som känner och förstår mening, sammanhang och känner delaktighet i det arbete man utför, också mår bättre och presterar mer. Även om inflytande tar tid så finns vinster att hämta i form av bättre resultat och färre avbrott. Ökat inflytande hänger nära samman med både plan- och målarbete samt med bättre förståelse för krav och kriterier.

Fördjupa arbetet med studieplaner och de studerandes målarbete

Det finns ett tydligt krav på att varje studerande ska ha en studieplan vilket inte ännu är uppfyllt. Det finns också påtagliga indicier på att elever som har tydliga mål lyckas bättre. Inom vår verksamhet är vårdutbildarna ett bra exempel där det sannolikt finns ett samband mellan mål, studieplaner och lyckade resultat. Ett klarläggande av målen och en tydlig plan för vägen till målet är en framgångsfaktor som snarast bör komma alla våra studerande till del. I ett mål- och planarbete med kontinuerlig uppföljning finns också en koppling till fördjupade relationer mellan studerande och lärare. Det finns många skäl till att intensifiera arbetet med mål och planer.

Säkra kvaliteten i distansutbildningar

De områden som bör utvecklas inom distansutbildning är

- hur samverkan, kvalitet, bedömning och betyg kan säkras i virtuella arbetslag
- hur inflytande och möjlighet till påverkan kan lösas
- hur hanteras individuell anpassning
- hur prövning kan göras på ett mångsidigt sätt så att t.ex. språksvaga studerande inte missgynnas
- hur kontroll av den studerandes identitet kan hanteras vid prövningar

Tydligare ansvar för resultat och åtgärder

Relationen mellan förvaltning och anordnare behöver utvecklas utifrån att det föreligger ett beställar- och utförarförhållande. Ansvar för åtgärder hos anordnaren vid kvalitetsbrister behöver tydliggöras och eventuella konsekvenser vid utebliven rättelse.

Öka behörigheten

Kraven på behörighet har funnits länge men fortfarande är behörigheten påfallande låg. Exempelvis hanterar Lernia en tiondel av alla betyg inom vuxenutbildningen och har samtidigt en lärarbehörighet på endast 17 procent. Anordnare vittnar om svårigheter att få behöriga lärare som samtidigt har de rätta yrkeskunskaperna. Sannolikt finns det även andra skäl till en hög andel obehöriga, t.ex. ekonomiska skäl eller vansklighet till att erbjuda anställningstrygghet, kanske utifrån korta avtalstider och målgruppens möjlighet till valfrihet. Situationen är inte tillfredställande för en skola som siktar på världsklass. Ett första steg är att anordnare med låg behörighet visar på hur de säkrar att bedömning och betygssättning görs på rätt sätt. Det finns även ett behov av att utveckla minimikrav och eventuellt även ett system för sanktioner, om inte behörigheten förbättras.

Beslutade åtgärder

Förvaltningen arbetar nu, i samverkan med nio andra kommuner i Stockholms län, med upphandling av vuxenutbildning för de kommande åren, nya avtal träder i kraft sommaren 2011.

Utifrån identifierade brister och utifrån områden som behöver utvecklas har förvaltningen genom nu aktuell upphandling skapat bättre förutsättningar att nå en högre måluppfyllelse. Bland annat har kurserna i svenska som andraspråk och engelska på grundläggande nivå fått utökade kurspoäng. Distansutbildning på grundläggande nivå kommer inte att vara möjlig och för studerande på distans inom den gymnasiala delen skärps kraven på identifiering och klassrumsbundna provtillfällen. Även inom matematiken har förutsättningarna förbättrats genom en justerad ersättningsnivå.

Utöver förändringar som mer kan härledas till pedagogiska syften tydliggörs även i kommande avtal ansvarsfördelningen mellan utförare och beställare. T.ex. kan vite utgå om det kan konstateras av verksamheten inte bedrivs i enlighet med kravspecifikationen.

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

VUXENUTBILDNINGSAVDELNINGEN

Box 22049 • 104 22 Stockholm

www.stockholm.se/vux